

The Reader

Det tyske skyldkompleks

© Bo Torp Pedersen

Undernes tid er ikke forbi i filmverdenen. En amerikansk filmatisering af en tysk bestseller? Jo, det går faktisk godt - meget godt endda. Den rædselsfulde Golden Globe optræden in mente, glem den, Kate Winslet er bare helt fantastisk i "The Reader", smuk, foruroligende, tragisk. Ralph Fiennes giver den igen som den vege, kujonagtige type – glimrende anticiperet af unge David Kross. Bruno Ganz spiller professor. Lena Ohlin og Alexandra Maria Lara gør stort indtryk i andre biroller.

Anthony Minghella og Sydney Pollack sikrede sig allerede i 1996 filmrettighederne til Bernhard Schlinks roman "Der Vorleser" (fra 1995), som nu er udkommet på over 40 sprog, også dansk. Romanen er blevet kompetent behandlet af to englændere, manus-forfatteren David Hare og instruktøren Stephen Daldry. Det er klassisk fortællerkunst af høj karat, hvor man opdager, hvordan alle enkeltheder føjer sig meningsfuldt sammen i helheden, og hvor man er lykkeligt fri for modernismens løse ender. Selv om filmen i sit forløb veksler mellem forskellige tidsrum, falder disse skift som naturlige associationer.

Det hører til anmelderens obligatoriske (?) opgave at skulle finde noget negativt ved enhver film. I dette tilfælde er det svært; det eneste, der umiddelbart falder mig ind, er sproget; det irriterer mig en

anelse med de engelske og tyske skuespillere, som alle skal tale en form for engelsk-amerikansk; jeg glæder mig faktisk til at opleve filmen på DVD med tysk tale. Filmen er ellers optaget i Köln og Berlin.

Behøver jeg referere handlingen? Nej, alle har vel læst om bogen eller filmen nu. Men hvorfor er

dette en så stærk og meningsfuld filmoplevelse rent bortset fra den fortælle- og skuespilmæssige kompetence? Det er, fordi filmen på en ny måde gestalter det tyske skyldkompleks fra Anden Verdenskrig, så ingen ikke kan ryste det af sig, og fordi denne skyld i al sin gru har så mange facetter – nuancer, om man vil, men vel at mærke ikke undskyldninger!

Når unge Michael bliver oplæser og elsker hos den modne Hanna, danner det hans sind og hans liv i en grad, som rationelt er utrolig, men som vi oplever som sand, fordi enhver af os også - i større eller oftest i mindre grad - har haft lignende næsten prædestinerende oplevelser. Vi kan leve med i Michaels chok over at erfare den ukendte, farlige side af Hanna, som diskret har været antydnet i hendes pertentlighed – samtidig med at han ikke kan kaste kærlighedserfaringen 'overbord'.

Ligeså evident som Hannas skyld er dernæst Michaels skyld, da han ikke følger professorens klare ord om, at det, der tæller, er handlingen, ikke tanken, men Michael fortier sin viden om, at Hanna på grund af sin analfabetisme ikke kan have haft den ledende rolle, som de øvrige anklagede hellere end gerne lader hende tage. Det fjerner ikke Hannas skyld, men relativiserer den på en ubekvem måde – også for den nutid, der helst vil dømme krigsgenerationen ligeså bastant og forenklet som én af Michaels medstuderende.

Omverdenen vil hellere end gerne fastholde Tyskland i skyldkomplekset. Det er ikke altid i sandhedens ærinde, men kan være for at vi kan vaske vore egne hænder. Ny historisk forskning fastslår, at den danske 'handel' med Nazityskland - især med livsnødvendige fødevarer og landbrugsprodukter - var langt større end hidtil anslået. Kujonerne og medløberne var ikke kun af tysk nationalitet....

Filmfakta

The Reader – Der Vorleser – USA/Tyskland 2008 – Instr.: Stephen Daldry – Manus: David Hare efter romanen af Bernhard Schlink – Medv.: Kate Winslet (Hanna Schmitz), Ralph Fiennes (Michael Berg,

www.filmorientering.dk

erwachsen, Anwalt), David Kross (Michael Berg, jung, Student), Bruno Ganz (Professor Rohl), Lena Olin (Rose Mather / Ilana Mather), Alexandra Maria Lara (Ilana Mather, junge Frau), Karoline Herfurth (Marthe), Jeanette Hain (Brigitte), Susanne Lothar (Carla Berg), Alissa Wilms (Emily Berg), Florian Bartholomäi (Thomas Berg), Friederike Becht (Angela Berg), Matthias Habich (Peter Berg, Vater), Hannah Herzprung (Julia), Ava Eusepi-Harris (Julia, jung) – 124 min. – Biografpremiere d. 8/4 og på DVD d. 23/9 2009 - Udlejning/pressebilleder © Sandrew Metronome

Links

<http://www.cinemazone.dk/review.asp?id=7285&area=1>

<http://www.kirkeogfilm.dk/Filmanmeldelser/Reader-JNY.pdf>

<http://www.nytimes.com/2008/12/10/movies/10read.html>

<http://www.rollingstone.com/movies/reviews/the-reader-20081225>

http://usatoday30.usatoday.com/life/movies/reviews/2008-12-09-the-reader_N.htm

Bogen

Tysksproget oversigt <http://www.filmorientering.dk/filmanmeldelser/Vorleser-Lernender.pdf>

